

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Принцип конфіденційності є наріжним каменем інституту адвокатури та фундаментальною гарантією реалізації права особи на професійну правничу допомогу, що базується на статті 59 Конституції України [1]. В умовах правового режиму воєнного стану, запровадженого у зв'язку зі збройною агресією, актуалізується проблема забезпечення непорушності адвокатської таємниці. Воєнний стан, хоча й передбачає певні обмеження конституційних прав і свобод громадян, не може бути підставою для скасування чи звуження суті професійних гарантій адвоката [2]. З урахуванням цього, актуальним є комплексний аналіз правового регулювання адвокатської таємниці та виявлення основних практичних викликів і ризиків її порушення з боку суб'єктів владних повноважень в умовах воєнного стану.

Правовий інститут адвокатської таємниці є фундаментальною гарантією реалізації конституційного права особи на професійну правничу допомогу. Таємниця є ключовою умовою для формування довіри у відносинах «клієнт-адвокат», без якої якісне надання правничої допомоги є неможливим. Визначення поняття «адвокатська таємниця» міститься у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», де зазначено, що вона охоплює будь-яку інформацію, що стала відома адвокату у зв'язку зі здійсненням професійної діяльності, включно зі змістом наданих консультацій, складених документів та інформацією на електронних носіях [3]. Важливо підкреслити, що адвокатська таємниця має абсолютний та безстроковий характер. Процесуальне законодавство, зокрема Кримінальний процесуальний кодекс України [4], забезпечує практичний захист таємниці, встановлюючи категоричну заборону на допит адвокатів як свідків щодо відомостей, які їм довірено, та передбачаючи спеціальний порядок проведення слідчих дій у приміщеннях, де здійснюється адвокатська діяльність. Таким чином, уся інформація, що становить предмет адвокатської таємниці, отримує найвищий рівень правового імунітету від державного втручання.

Хоча правовий режим воєнного стану не передбачає призупинення дії норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», і, відповідно, не скасовує адвокатську таємницю, він створює комплекс об'єктивних та суб'єктивних факторів, які суттєво підвищують ризики її порушення на практиці.

У зв'язку з посиленням оборонних, контррозвідувальних та правоохоронних функцій держави, адвокати стикаються із зростанням тиску та неправомірним втручанням. Це особливо стосується кримінальних проваджень, пов'язаних із військовими злочинами, державною зрадою та колабораціонізмом, де органи слідства можуть необгрунтовано посилалися на військову необхідність або інтереси національної безпеки для виправдання своїх дій.

Одним із найбільших практичних викликів є проблема незаконного вилучення інформації під час проведення обшуків або тимчасових доступів до речей і документів. В умовах воєнного часу слідчі та прокурори можуть намагатися вилучати електронні носії адвоката без достатньої деталізації в ухвалі слідчого судді. Це створює пряму загрозу для масиву конфіденційної інформації клієнтів і порушує принцип недоторканності предметів, що містять адвокатську таємницю. Не менш гостро стоїть питання обмеження публічності процесу, що знижує рівень суспільного та колегіального контролю за дотриманням процесуальних гарантій. Таким чином, воєнний стан не змінює юридичної суті таємниці, але вимагає від адвокатської спільноти підвищеної пильності та активного процесуального захисту від системних загроз.

Незважаючи на підвищені ризики, спричинені правовим режимом воєнного стану, законодавство України передбачає низку імперативних процесуальних гарантій, які слугують ефективними механізмами захисту адвокатської таємниці. Визначальним у цьому контексті є принцип недоторканності предметів, що містить адвокатську таємницю та приміщень, де здійснюється професійна діяльність адвоката. Ключовим інструментом захисту прав адвокатів є присутність представника Ради адвокатів регіону під час проведення будь-яких слідчих дій, зокрема обшуку або огляду. Згідно з чинним законодавством, відсутність такого представника є безумовною підставою для визнання недопустимими всіх доказів, отриманих в результаті цієї слідчої дії. Другий, не менш важливий механізм, стосується захисту електронних носіїв інформації. Ухвала слідчого судді про дозвіл на тимчасовий доступ чи вилучення повинна містити максимально вичерпний перелік документів чи відомостей, які підлягають вилученню. Будь-які спроби вийти за межі визначеного ухвалою обсягу можуть бути оскаржені як порушення статті 397 Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за втручання у діяльність захисника. Крім того, інструменти дисциплінарної відповідальності та судового оскарження рішень про дозвіл на слідчі дії є невід'ємною частиною системи захисту.

Можна зробити висновок, що адвокатська таємниця в умовах воєнного стану залишається непохитним правовим інститутом, чий

гарантії не можуть бути обмежені нормами про правовий режим воєнного стану. Водночас, військова необхідність та посилення діяльності правоохоронних органів створюють значні практичні виклики для її забезпечення. Ефективний захист адвокатської таємниці вимагає від адвокатської спільноти та кожного адвоката активної позиції, суворого дотримання процесуальних норм та негайного реагування на будь-які спроби неправомірного втручання. Забезпечення непопущності адвокатської таємниці є ключовою умовою для захисту прав людини та підтримання верховенства права в умовах військової дійсності.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30, Ст.ст. 59, 131–2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <http://surl.li/blyne>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <http://surl.li/bvzhp>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n742>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Долженко Ю. В.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ТРЕТЕЙСЬКИХ СУДІВ У ЗМЕНШЕННІ НАВАНТАЖЕННЯ НА СИСТЕМУ СУДОУСТРОЮ

Сучасна правова система України перебуває у стані постійного реформування, що зумовлено необхідністю підвищення ефективності судочинства, забезпечення доступу громадян до правосуддя та виконання євроінтеграційних зобов'язань. Перевантаженість судів загальної юрисдикції, затримки у розгляді справ, недовіра до судової влади та обмежені фінансові ресурси створюють передумови для пошуку альтернативних механізмів вирішення спорів. У цьому кон-